

Yttrande över promemorian Ett särskilt tortyrbrott? (Ds 2015:42)

Yttrandet i korthet: I den remitterade promemorian Ett särskilt tortyrbrott? lämnas förslag om att det ska införas en särskild lag om straff för tortyrbrott. JO avstyrker förslaget i dess nuvarande form. Skälet till det är att det enligt JO krävs ett mer fördjupat utredningsarbete för att det ska vara möjligt att ta ställning till hur en lagstiftning om tortyr bör utformas. De frågor som ytterligare behöver utredas är enligt JO bl.a.

- överordnades ansvar för underlydandes brottslighet,
- medverkan vid tortyrbrott, och
- alternativ till att införa ett särskilt tortyrbrott.

I yttrandet lämnar JO även synpunkter på utformningen av den föreslagna lagen.

(Ju2015/06480/L5)

1 En lagstiftning om ett särskilt tortyrbrott

1.1 Skäl som talar för att utveckla lagstiftningen om tortyr

Utredningen föreslår att det införs ett särskilt tortyrbrott. Som skäl för detta har utredningen framförallt gjort gällande att det är ett nödvändigt steg för att skicka en tydlig signal till det internationella samfundet att Sverige fullt ut stöder ett absolut förbud mot tortyr. Ett särskilt tortyrbrott skulle även enligt utredningen synliggöra brottsoffren, och det är vidare väsentligt att tortyr kallas vid dess rätta namn. Ytterligare ett skäl som enligt utredningen talar för att införa den föreslagna lagen är att Sverige har kritiserats av FN:s tortyrkommitté för att landet saknar ett särskilt tortyrbrott.

Jag delar utredningens uppfattning att det finns tunga skäl som talar för behovet av att i lagstiftningen lyfta fram tortyr. I sammanhanget vill jag nämna att JO sedan ett antal år tillbaka fullgör uppdraget som nationellt besöksorgan i enlighet med

tilläggsprotokollet till FN:s tortyrkonvention (Opcat).¹ En viktig del i detta arbete är att förebygga tortyr. Att det i lagstiftningen sker ett tydligt avståndstagande från tortyr kan även det få en viktig förebyggande funktion. Därigenom tydliggörs nämligen för den enskilde – både den potentielle förövaren och det potentiella offret – gärningens allvar liksom vad som faktiskt utgör tortyr. Detta har bl.a. framhållits av FN:s kommitté mot tortyr vid deras senaste granskning av Sverige.²

Det arbete som utredningen har redovisat i sin promemoria utgör ett viktigt steg på vägen till en lagstiftning som bidrar till att synliggöra tortyr. Även om jag är i grunden positiv till att man genom lagstiftningen stärker ställningen för de som utsatts för tortyr och ökar möjligheten att lagföra förövare i svenska domstolar, vill jag uppehålla mig vid de svårigheter som enligt min mening är förknippade med utredningens förslag.

1.2 Svårigheter förknippade med utredningens förslag

Utredningen har pekat på de problem som kan bli följderna av om det införs ett särskilt tortyrbrott, t.ex. de konkurrens- och gränsdragningsproblem som riskerar att uppstå när en lång rad våldsbrott straffbeläggs dubbelt. Utredningens lagförslag bygger på en internationell konvention, och utredningen har valt att inte anpassa bestämmelserna till svensk lagstiftningstradition. Detta riskerar enligt min mening att medföra att lagen – om den införs – kommer att bli svår att tillämpa. Därmed finns en risk för att den föreslagna lagstiftningen inte kommer innebära att förövare kan lagföras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Utredningen har även föreslagit att det ska vara möjligt att straffa personer om tortyren utförs i ”något annat liknande syfte”³. Jag kommer att återkomma till denna punkt⁴ men jag vill redan här framhålla att jag ställer mig mycket tveksam till om införandet av en sådan öppen bestämmelse är förenligt med de krav på förutsebarhet som bör kunna ställas på en straffbestämmelse.

Enligt min mening skulle det kunna vara möjligt att acceptera vissa av dessa problem om utredningen på ett mer djuplodande sätt redogjort för de rättsliga skäl som talar för att införa ett särskilt tortyrbrott. I stället har utredningen pekat på att den nuvarande svenska lagstiftningen ”eventuellt” inte är tillräckligt omfattande för att leva upp till tortyrkonventionens krav. Skälen för denna slutsats är enligt utredningen:

- att tortyr inte omfattas av en universell jurisdiktion,
- att det är osäkert om svensk rätt är tillräckligt långtgående när det gäller möjligheten att hålla en överordnad ansvarig för en underlydandes tortyrbrott,

---

¹ Se 5 a § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

² Se CAT/C/SWE/CO6-7, punkten 6.

³ Se 1 § första stycket 5 i den föreslagna lagen.

⁴ Se vidare under rubriken 2.3 Begreppet ”något annat liknande syfte”.

- att det är osäkert om psykisk tortyr är straffbart i svensk rätt,
- att det är osäkert om det är möjligt att utmäta påföljder som motsvarar tortyrbrottets ”egentliga” straffvärde, och
- att vissa gärningar som kommer att omfattas av tortyrbrott i dag kan bli föremål för preskription.

Utredningen har alltså lagt en rad osäkerhetsfaktorer till grund för sin slutsats, och utredningens argumentation kan – starkt förenklat – sammanfattas med att införandet av ett särskilt tortyrbrott är nödvändigt för att undvika eventuell framtida internationell kritik. Det kan ifrågasättas om detta är ett tillräckligt tungt vägande skäl för att det ska vara möjligt att acceptera de svårigheter som den föreslagna lagstiftningen riskerar att föra med sig.

För att kunna ta ställning till frågan om behovet och utformningen av en särskild lag om tortyrbrott är det enligt min mening nödvändigt att de osäkerhetsfaktorer som utredningen pekat på analyseras ytterligare. Detta i syfte att skapa en stabilare grund för bedömningen av behovet av en särskild tortyrlagstiftning och hur en sådan lagstiftning ska utformas. Det finns tre punkter som särskilt bör utredas ytterligare och de är:

- överordnades ansvar för underlydandes brottslighet,
- medverkan vid tortyrbrott, och
- alternativ till att införa ett särskilt tortyrbrott.

Jag kommer i det följande utveckla min syn på dessa punkter.

1.3 Behovet av fördjupade analyser

1.3.1 Överordnades ansvar för underlydandes brottslighet

Utredningen föreslår att det införs tre paragrafer (2–4) som reglerar en överordnads ansvar i vissa situationer. Liknande bestämmelser finns redan i dag i lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser⁵. Även om så är fallet krävs det enligt min mening tungt vägande skäl för att motivera en lagstiftning som innebär den föreslagna utvidgningen av medgärningsmannskapet. I denna del skriver utredningen bl.a. följande:

I svensk rätt bör överordnade i och för sig i vissa fall kunna hållas ansvariga som övervakningsgaranter utan särskild lagstiftning. Ett sådant ansvar bör t.ex. kunna bli aktuellt för militära och polisiära förmän i förhållande till deras underlydande. Hur långt detta utrymme sträcker sig i svensk rätt är emellertid inte helt klart. Även om överordnade i viss utsträckning bör kunna hållas ansvariga för en underlåtenhet att ingripa mot underlydandes brottslighet finns det enligt utredningens bedömning en risk för att det skulle kunna finnas situationer som i och för sig omfattas av tortyrkonventionens krav på kriminalisering, men som inte är straffbara i svensk rätt.⁶

---

⁵ Nedan benämnd lagen om straff för folkmord.

⁶ Se Ds 2015:42 s. 165.

Som jag nämnde tidigare finns det liknande bestämmelser i lagen om straff för folkmord. Även om begreppet ”civil förman” nämns i paragraferna framgår av motiven till den lagen att bestämmelserna är anpassade för en militär struktur.⁷ En sådan struktur är som regel likartad organiserad oavsett var i världen den återfinns, och det bör i de flesta fall vara tämligen enkelt att avgöra vem som är överordnad i förhållande till en viss soldat. Det är fråga om en organisation där myndighet och kontroll som regel utgör en grundsten. Det är enligt min mening tveksamt om det är möjligt att föra över bestämmelser som är anpassade till en sådan strikt miljö till den mycket bredare kontext som den föreslagna lagen avser att träffa.

Jag har förståelse för att det inte är möjligt att redovisa alla situationer när bestämmelsen kan komma till användning. Utredningen hade emellertid vunnit på om det hade redovisats ett antal typsituationer där bestämmelserna kan komma att aktualiseras. De föreslagna bestämmelserna kommer att beröra ett stort antal verksamheter. Myndigheter som uppenbart kommer att beröras är:

- Polismyndigheten (exempelvis arrester men även annan verksamhet),
- Kriminalvården,
- Statens institutionsstyrelse,
- Migrationsverket (framför allt myndighetens förvarsverksamhet), och
- landsting (exempelvis psykiatrisk tvångsvård).

Det rör sig om verksamheter med olika förutsättningar och strukturer. För att det ska vara möjligt att ta ställning till utredningens förslag i denna del krävs det enligt min mening:

1. att det sker en mer djuplodande analys som försöker ge svar på vilka eventuella luckor som finns i dagens lagstiftning och därmed vilka behov som en ny lagstiftning måste fylla, och
2. att det ges tydliga exempel på när en tjänsteman är att se som en överordnad och i vilka situationer som han eller hon kan bli ansvarig för en underlydandes handling.

1.3.2 Utveckla resonemangen om medverkan vid tortyrbrott

Utredningen har även berört frågan om en offentlig tjänstemans medverkan vid tortyrbrott och skriver i denna del bl.a. följande:

I de fall där en offentlig tjänsteman har tagit en mer aktiv del i händelseförloppet bör det inte råda någon tvekan om att han eller hon också kan hållas ansvarig enligt svensk rätt, antingen som gärningsman, medgärningsman, anstiftare eller medhjälpare. Så kan t.ex. vara fallet när den offentlige tjänstemannen har beordrat eller planerat tortyren, men också när han eller hon genom sin närvaro har uppmuntrat de huvudsakliga gärningsmännen till att utföra brottet. Även sådana fall där en offentlig tjänsteman har medverkat i mindre utsträckning bör omfattas av straffansvaret enligt de svenska medverkansbestämmelserna. Den person som t.ex. transporterar tortera-

---

⁷ Se exempelvis prop. 2013/14:146 s. 302 f.

ren till den plats där tortyren äger rum med vetskap om vad som kommer att ske, bör i vart fall kunna betraktas som medhjälpare (se t.ex. ovan nämnda rättsfallet NJA 1984 s. 922). Samma sak bör gälla för den person som transporterar fångar till och från tortyrplatsen. Här kan också framhållas att den som undanröjer bevis om brott eller på annat liknande sätt motverkar att brott uppdagas eller beivras kan dömas för skyddande av brottsling (17 kap. 11 § brottsbalken).⁸

Detta resonemang är otydligt och följden blir att det uppstår frågetecken om i vilka situationer som tjänstemän kan komma att dömas för medverkan till tortyrbrott. Enligt min mening är det därför nödvändigt att dessa resonemang utvecklas och fördjupas. Detta är inte bara av betydelse för att undvika tillämpningssvårigheter av den föreslagna lagen. En tydlighet i vad som gäller i dessa situationer har nämligen även betydelse vid förebyggandet av tortyr. Jag vill även peka på en situation där frågan om svenska tjänstemäns medverkan vid tortyrbrott hade kunnat aktualiseras.

I samband med avvisningen av två egyptiska medborgare från Bromma flygplats 2001 närvarade tjänstemän från den svenska Säkerhetspolisen. Dåvarande chefsJO Mats Melin utredde händelsen och konstaterade bl.a. att verkställigheten hade genomförts på ett inhumant och därmed oacceptabelt sätt. De åtgärder som amerikanska tjänstemän vidtog mot männen var i vissa fall olagliga och måste sammantagna karakteriseras som förnedrande. ChefsJO Melin konstaterade vidare:

Jag har tidigare konstaterat att det saknades rättsligt stöd för att låta de amerikanska tjänstemännen vidta myndighetsåtgärder på svensk mark. Säkerhetspolisen borde därför, som jag redan framhållit, på eftermiddagen den 18 december 2001 ha reagerat när krav ställdes på att en säkerhetskontroll skulle genomföras. Som framgått förhöll sig emellertid företrädare för Säkerhetspolisen passiva i denna fråga. De befattningshavare som var närvarande på Bromma flygplats blev därför överrumpade av kontrollens innebörd. Jag kan av det skälet – och med hänsyn till att kontrollen genomfördes mycket snabbt – ha förståelse för att de närvarande säkerhetspoliserna inte gjorde någon analys av de vidtagna åtgärdernas rättsenlighet. De borde emellertid, även utan en sådan analys, ha insett att det fanns skäl att ingripa mot den inhumana behandling som [männen] utsattes för.⁹

Frågan är hur en sådan situation skulle ha bedömts utifrån den föreslagna lagen. Om behandlingen hade utgjort tortyr, kunde de svenska tjänstemännen genom att inte ingripa ha gjort sig skyldiga till medverkan till tortyrbrott? Det är enligt min mening nödvändigt att det görs ytterligare analyser av hur medverkansbestämmelserna ska tillämpas såväl vid nationella som internationella förhållanden.

1.3.3 Ytterligare analyser av alternativ till en särskild lagstiftning

---

⁸ Se Ds 2015:42 s. 157.

⁹ Se JO 2005/06 s. 101, dnr 2169-2004.

Utredningens förslag att införa ett särskilt tortyrbrott och sätt att utforma lagtexten avviker på flera punkter från vad som är brukligt i svensk lagstiftning. Som jag nämnt tidigare riskerar detta att ge upphov till tillämpningssvårigheter. Att i stället införa tortyr som en straffskärpande omständighet skulle möjligen leda till att flera av dessa svårigheter kan undvikas. En sådan lösning skulle även på ett bättre sätt passa in i det svenska lagstiftningskomplexet. Redan i dag ska en domstol exempelvis som en försvårande omständighet vid straffvärdesbedömningen särskilt beakta om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet.¹⁰

Enligt min mening har utredningen avfärdat detta senare alternativ väl enkelt. Utredningens skäl för detta är i korthet

- att en sådan bestämmelse inte skulle undanröja eventuella tveksamheter om möjligheten att straffa psykisk tortyr och medverkan till tortyr,
- att en sådan lösning inte bidrar till att synliggöra och stärka det absoluta förbudet mot tortyr på samma sätt som ett särskilt tortyrbrott,
- att ett särskilt tortyrbrott har en stor betydelse för brottsoffrens rätt till upprättelse, och
- att en enbart straffvärdeshöjande bestämmelse riskerar att få kritik av FN:s tortyrkommitté.

Jag är av uppfattningen att det krävs ytterligare analyser av alternativen till utredningens förslag för att det ska vara möjligt att bedöma nödvändigheten av att införa ett särskilt tortyrbrott. Tortyr som en straffskärpande omständighet skulle i vart fall till viss del tillgodose flera av de argument som har förts fram till stöd för behovet av ett särskilt brott. Tortyr som straffskärpande omständighet skulle nämligen utgöra en markering mot sådana handlingar, ge ett högre straffvärde och även innebära att gärningen ”benämns” på ett riktigt sätt.

Danmark har stannat för denna lösning. Det bör framhållas att FN:s kommitté mot tortyr i en alldeles färsk rapport har uttalat sig om den danska lösningen. Kommittén välkomnar i och för sig att Danmark har fört in en definition av tortyr i landets strafflag. Emellertid beklagar kommittén samtidigt att landet stannat vid att enbart lagstifta om tortyr som en straffskärpande omständighet, och därmed inte tagit steget fullt ut och infört ett särskilt tortyrbrott.¹¹

Även om FN:s kommitté mot tortyr har ställt sig tveksam till den danska lösningen, menar jag att utredningen skulle vinna på om det sker en mer utförlig analys av den

---

¹⁰ Se 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

¹¹ Se CAT/C/DNK/CO/6-7, punkterna 10 och 11.

danska modellen. Vilket genomslag har lagstiftningen fått under de dryga sju år som den varit i bruk? I vilken omfattning har den kommit till användning? Har den haft någon påverkan vid bedömningen av straffvärdet? Vilken uppfattning har berörda myndigheter och civilsamhället om lagstiftningen? Hur har lagstiftaren tillgodosett behovet av att undanta tortyrgärningar från preskription?

Finland och Norge har infört särskilda tortyrbrott, men har valt en delvis annan lagteknisk lösning än den som föreslås i utredningen.¹² I likhet med Danmark har dessa lagstiftningar existerat ett antal år, och jag saknar i utredningen en mer utförlig presentation av våra grannländers erfarenheter. Det finns i dessa delar värdefull information att hämta in, och som skulle bidra till att göra analysen av behovet av en särskild lagstiftning mer fullständig.

2 Lagtextens utformning

Förutom de övergripande frågor som jag berört ovan vill jag även lyfta fram vissa frågor som rör utformningen av den föreslagna lagen.

2.1 Begreppet ”offentlig tjänsteman”

I den föreslagna lagen anges att för tortyrbrott döms ”den offentliga tjänsteman eller annan som handlar såsom företrädare för det allmänna”. Utformningen bygger på de begrepp som FN:s tortyrkonvention utgår från, och det är det enda egentliga skälet som utredningen anger för att använda denna något omständliga formulering. Utredningen pekar i och för sig på att det är svårt att med säkerhet avgöra om samtliga de fall som faller under definitionen av tortyr i tortyrkonventionen också omfattas av det svenska begreppet myndighetsutövning. Jag vill emellertid framhålla att det inte är konstaterat att så inte är fallet.

Enligt min mening krävs det tyngre argument än så för att den föreslagna lösningen ska kunna accepteras. Rimligen borde begreppet myndighetsutövning kunna fånga in de allra flesta fall av handlingar som utredningen önskar straffbelägga med den föreslagna lagstiftningen. Om detta anses allt för osäkert vore det önskvärt om lagstiftningen kunde förenklas och göras tydligare. I det här sammanhanget vill jag framhålla att Norge har valt en annan lösning och definierat begreppet ”offentlig tjänsteman” i ett särskilt stycke.¹³ Den norska bestämmelsen är enligt min mening lättare att tillgodogöra sig än den utformning som utredningen har föreslagit.

2.2 Tortyr i samband med diskriminering

Utredningen föreslår att det ska vara möjligt att döma för tortyrbrott när syftet med gärningen är ”att diskriminera någon på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsätt-

---

¹² Se 11 kap. 9 a § i den finska strafflagen och 117 a § i norska straffeloven.

¹³ Se 117 a § i norska straffeloven.

ning, sexuell läggning, ålder, politisk eller annan åskådning eller annat liknande förhållande” (1 § första stycket 4).

Avsikten är att exempelvis den offentliga tjänsteman som tillfogar någon allvarlig smärta på grund av hans eller hennes sexuella läggning ska kunna dömas för tortyr. Detta agerande är i sig diskriminerande och tortyrbrott kan därmed sägas utgöra en kvalificerad form av olaga diskriminering. Genom att utredningen har fört in begreppet ”diskriminerande” i lagtexten ges emellertid intrycket att ytterligare förutsättningar måste vara uppfyllda, vilket inte verkar vara utredningens avsikt. I dess nuvarande form blir punkten svårtillgänglig, och en möjlighet att komma till rätta med det är att ordet ”diskriminerande” stryks från lagtexten. Lämpligen kan 157 a § i den danska strafflagen tjäna som förlaga vid utformningen av punkten.

2.3 Begreppet ”något annat liknande syfte”

Utredningen föreslår att en person ska kunna dömas för tortyrbrott om han eller hon begår gärningen med visst syfte. I punkterna 1–4 räknas upp i vilka sammanhang sådant agerande är straffbart och därtill anges i punkten 5 ”något annat liknande syfte”.

Utredningen pekar på att ett straffbud som huvudregel bör utformas så att bestämmelsen är förutsebar och gränserna för vad som är straffbart måste vara klarlagda på förhand. En lagtext får med andra ord inte vara allt för allmänt hållen utan måste innehålla ett visst mått av precision. Vidare skriver utredningen följande:

Det är utredningens uppfattning att det är väsentligt att det straffbara området är så väl definierat som möjligt. Av denna anledning kan det i viss utsträckning framstå som tveksamt att endast ange en exemplifierande uppräkningslista av de syften som kan beaktas vid bedömningen. Enligt utredningens bedömning är en sådan icke uttömmande uppräkningslista emellertid väsentlig för att leva upp till de internationella åtaganden som Sverige åtagit sig genom att ansluta sig till tortyrkonventionen.¹⁴

Vidare framhåller utredningen att inte helt uttömmande regleringar kan vara godtagbara i svensk strafflagstiftning och pekar bl.a. på 22 kap. 1 § brottsbalken som reglerar brottet landsförräderi. Bestämmelsen innehåller bl.a. en fjärde punkt enligt vilken en person kan dömas för landsförräderi genom att ha begått ”annan liknande förrädisk gärning”. I kommentaren till fjärde punkten anges att ”uttrycket ’förrädisk gärning’ avser att ytterligare betona att handlingen ska framstå som ett svikande av vad som i allmänhet uppfattas som en självklar plikt under rådande förhållanden.”¹⁵

---

¹⁴ Se Ds 2015:42 s. 205.

¹⁵ Se Berggren m.fl., Brottsbalken – En kommentar, [den 1 januari 2015 Zeteo] kommentaren till 22 kap. 1 § under rubriken Typfall i punkt 4 ”en annan förrädisk gärning”.

Bestämmelsen om landsförräderi har alltså försetts med vad som måste uppfattas som ett kvalificerat rekvisit ("förrädisk"). Utformningen gör enligt min uppfattning att bestämmelsen på ett bättre sätt svarar mot de krav som kan ställas på en straffbestämmelse än den lösning som utredningen har stannat för. Begreppet "något annat liknande syfte" måste tolkas med utgångspunkt i innehållet i de övriga fyra punkterna. Dessa punkter spänner över ett relativt brett område och det medför i sin tur att den femte punkten kan ges ett tämligen brett innehåll.

Vid bedömningen av om det finns skäl att föra in en sådan öppen bestämmelse som utredningen förespråkar måste man även väga in vilka syften som ligger bakom förslaget. Jag kan konstatera att utredningen i specialmotiveringen endast har angett att något annat liknande syfte kan vara att förnedra en person.¹⁶ Förslaget synes därmed inte ha motiverats av att utredningen har identifierat en rad straffvärda handlingar som inte låter sig passas in i någon av de övriga punkterna. För den som tar del av specialmotiveringen kan det därmed framstå som målsättningen med punkten är att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden. Jag ställer mig tveksam till att detta är ett tillräckligt tungt vägande skäl för att en sådan allmänt hållen bestämmelse ska kunna accepteras. Om det ändå anses finnas sådana skäl bör bestämmelsen ges mer stabilitet genom att den tillförs ett kvalificerande rekvisit.

2.4 Utformningen av 2–4 §§

2–4 §§ har utformats med 13–15 §§ lagen om folkmord som förebild. En väsentlig skillnad mellan bestämmelserna är att det i lagen om folkmord anges att det är en "militär eller civil förman" som kan straffas om han eller hon underlåter att vidta vissa åtgärder m.m. I de föreslagna bestämmelserna är det bara möjligt att motsatsvis utläsa¹⁷ vem det är som kan komma att straffas och detta är enligt min mening otillfredsställande.

3 Sammanfattande slutsats

Genom utredningens arbete har det tagits ett viktigt steg till att genom lagstiftning synliggöra tortyr och Sveriges fördömande av sådana handlingar. Att så sker är angeläget enligt min mening. Det återstår emellertid ytterligare analysarbete för att det ska vara möjligt att besvara hur behovet av lagstiftning ser ut och därmed hur en lagstiftning bör utformas för att få bäst genomslag. Jag har efterlyst ytterligare analyser i flera centrala frågor och jag anser att dessa analyser enbart kan hanteras genom ytterligare utredningsarbete. Mot denna bakgrund avstyrker jag förslaget i dess nuvarande form.

---

¹⁶ Se Ds 2015:42 s. 263 f.

¹⁷ Jfr begreppet "underlydande".

För det fall det införs ett särskilt tortyrbrott i enlighet med utredningens förslag är det enligt min mening nödvändigt att det sker förändringar i lagtexten. Detta för att säkerställa att lagstiftningen blir rättssäker, användarvänlig och effektiv. Jag förutsätter också att frågan om behovet av informationsinsatser (del 12.5) i sådant fall ses över. Enligt min mening bör sådana genomföras i myndigheter som ansvarar för frihetsberövanden, liksom i rättsväsendet, för att säkerställa att lagstiftningen får en sann förebyggande effekt.

Elisabet Fura

Karl Lorentzon

I beredningen av ärendet har även byråchefen Jörgen Buhre, enhetschefen Gunilla Bergerén och föredraganden Lars Olsson deltagit.